

Briselē, 5.2.2019.
COM(2019) 71 final

Ieteikums

PADOMES LĒMUMS,

**ar ko pilnvaro piedalīties sarunās par otro papildu protokolu Eiropas Padomes
Konvencijai par kibernetizāciju (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185)**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. KONTEKSTS

Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstība sniedz cilvēcei vēl nebijušas iespējas, bet vienlaikus rada arī problēmas, tostarp krimināltiesību jomā un līdz ar to arī saistībā ar tiesiskumu kibertelpā. Kibernoziegumi un citi noziedzīgi nodarījumi, par kuriem elektroniskie pierādījumi atrodami datorsistēmās, ir plaši izplatīti; ar šādiem nodarījumiem saistīti pierādījumi arvien biežāk tiek glabāti serveros ārvalstu, vairākās, mainīgās vai nezināmās jurisdikcijās, proti, mākonī, bet tiesībsardzības iestāžu pilnvaras joprojām ierobežo teritoriālās robežas.

Eiropas Komisija 2015. gada aprīlī pieņemtajā Eiropas Drošības programmā¹ apņēmas veikt pārskatu par šķēršļiem kibernoziegumu kriminālizmeklēšanai, jo īpaši par tiem, kas saistīti ar pārrobežu piekļuvi elektroniskiem pierādījumiem. Komisija 2018. gada 17. aprīlī iesniedza Padomei un Eiropas Parlamentam priekšlikumu regulai par Eiropas elektronisko pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumiem elektronisko pierādījumu nodrošināšanai krimināllietās² un priekšlikumu direktīvai, ar ko nosaka saskaņotus noteikumus par juridisko pārstāvju iecelšanu, lai apkopotu pierādījumus kriminālprocesā³, (“priekšlikumi par e-pierādījumiem”). Šo priekšlikumu mērķis ir Eiropas Savienībā paātrināt tādu elektronisko pierādījumu nodrošināšanas un iegūšanas procesu, kurus glabā un/vai tur pakalpojumu sniedzēji citā jurisdikcijā.

Eiropas Padomes Konvencija par kibernoziegumiem

Eiropas Padomes Konvencijas par kibernoziegumiem (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185) mērķis ir atvieglot cīņu pret noziedzīgiem nodarījumiem, kuros tiek izmantoti datortīkli. Tajā ir ietverti noteikumi, 1) ar ko saskaņo nodarījumu iekšzemes materiālo krimināltiesību elementus un saistītus noteikumus kibernoziēdzības jomā, 2) ar ko paredz iekšzemes kriminālprocesuālās pilnvaras, kas nepieciešamas, lai izmeklētu šādus nodarījumus un sauktu pie atbildības par tiem, kā arī par citiem nodarījumiem, kas izdarīti, izmantojot datorsistēmu, vai par kuriem pierādījumi ir elektroniskā formā, un 3) kuru mērķis ir izveidot ātru un efektīvu starptautiskās sadarbības režīmu. Konvencija ir pieejama parakstīšanai gan Eiropas Padomes dalībvalstīm, gan valstīm, kas nav dalībvalstis. Konvencijas Puses patlaban ir 62 valstis, tostarp 26 Eiropas Savienības dalībvalstis⁴. Konvencijā nav paredzēta iespēja, ka Eiropas Savienība varētu pievienoties konvencijai. Tomēr Eiropas Savienība ir atzīta par novērotājorganizāciju Konvencijas komitejā (*T-CY*). Pamatojoties uz to, Eiropas Savienība piedalās Konvencijas komitejas sanāksmēs.

Konvencijas 46. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka Puses vajadzības gadījumā periodiski apspriežas, lai atvieglotu iespējamo Konvencijas papildinājumu vai grozījumu apspriešanu. Konvencijas par kibernoziegumiem Puses nu jau kādu laiku izskata pastāvošās problēmas un šķēršļus, kas liedz valstu tiesu un policijas iestādēm kriminālizmeklēšanas gaitā

¹ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Eiropas Drošības programma”, 2015. gada 28. aprīlis, COM (2015) 185 final.

² Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par Eiropas elektronisko pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumiem elektronisko pierādījumu gūšanai krimināllietās, 2018. gada 17. aprīlis, COM (2018) 225 final.

³ Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva, ar ko paredz saskaņotus noteikumus juridisko pārstāvju iecelšanai ar mērķi iegūt pierādījumus kriminālprocesā, 2018. gada 17. aprīlis, COM (2018) 226 final.

⁴ Visas dalībvalstis, izņemot Īriju un Zviedriju, kuras ir parakstījušas, bet nav ratificējušas Konvenciju, taču ir apņēmušas turpināt pievienošanās procesu.

piekļūt datorizētu datu formā esošiem elektroniskiem pierādījumiem par noziegumiem, — laikā no 2012. gada līdz 2014. gadam darba grupas ietvaros, kura strādā pārrobežu piekļuves datiem jomā, un laikā no 2015. gada līdz 2017. gadam — ar Mākoņdatu grupas starpniecību.

Sarunas par Konvencijas otro papildu protokolu

Pēc Mākoņdatu grupas iesniegtajiem priekšlikumiem⁵ Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem komiteja (*T-CY*) pieņēma vairākus ieteikumus, tostarp attiecībā uz sarunām par Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem⁶ otro papildu protokolu par pastiprinātu starptautisko sadarbību (“Otrais papildu protokols”). Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem komiteja 2017. gada jūnijā apstiprināja Otrā papildu protokola sagatavošanas darba uzdevumus laikposmam no 2017. gada septembra līdz 2019. gada decembrim.

Saskaņā ar minētajiem darba uzdevumiem Otrais papildu protokols var ietvert šādus elementus:

- noteikumi efektīvākai savstarpējai juridiskajai palīdzībai, jo īpaši:
 - vienkāršota kārtība attiecībā uz savstarpējās tiesiskās palīdzības pieprasījumiem sniegt abonenta informāciju;
 - starptautiskie e-pierādījumu sniegšanas rīkojumi;
 - tieša sadarbība starp tiesu iestādēm saistībā ar savstarpējās tiesiskās palīdzības pieprasījumiem;
 - kopīga izmeklēšana un kopējas izmeklēšanas grupas;
 - pieprasījumi angļu valodā;
 - liecinieku, cietušo un ekspertu uzklauššana audio-/videorežīmā;
 - ārkārtas savstarpējās tiesiskās palīdzības procedūras;
- noteikumi, kas ļauj tiešā veidā sadarboties ar pakalpojumu sniedzējiem citās jurisdikcijās attiecībā uz pieprasījumiem sniegt abonenta informāciju, e-pierādījumu saglabāšanas pieprasījumiem un ārkārtas pieprasījumiem;
- skaidrāks regulējums un stingrāki aizsardzības pasākumi attiecībā uz pastāvošo praksi saistībā ar pārrobežu piekļuvi datiem;
- drošības pasākumi, tostarp datu aizsardzības prasības.

Sarunas par dažādiem otrā papildu protokola noteikumiem norit dažādos tempos. Darba uzdevumos izklāstīto četru galveno darba bloku grupu pašreizējā situācija ir šāda:

- noteikumi „Pieprasījumu valodas” un „Ārkārtas savstarpējā palīdzība” tika provizoriski pieņemti protokola izstrādes plenārsēdē, kas notika 2018. gada jūlijā;
- noteikumi “Videokonferences” tika provizoriski pieņemti protokola izstrādes plenārsēdē, kas notika 2018. gada novembrī;
- 2018. gada novembrī notikušajā protokola izstrādes plenārsēdē notika arī detalizētas apspriedes (noteikumi “Jurisdikcija” un “Apstiprināšanas modelis”) un tika veikti

⁵ *T-CY* Mākoņdatu grupas 2016. gada 16. septembra galīgais ziņojums “Piekļuve elektroniskiem pierādījumiem mākonī krimināltiesiskos nolūkos — izskatīšanai sagatavotie *T-CY* ieteikumi”.

⁶ Pirmais Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem papildu protokols (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 189) par rasisma un ksenofobijas noziedzīgajiem nodarījumiem, kas tiek izdarīti datorsistēmās, bija pieejams parakstīšanai tām valstīm, kuras konvenciju bija parakstījušas 2003. gadā. Pirmā papildu protokola Puses ir 31 valsts, tostarp 17 ES dalībvalstis.

atjauninājumi ("Tiešā sadarbība ar pakalpojumu sniedzējiem", "Starptautiski e-pierādījumu sniegšanas rīkojumi", "Paplašināta meklēšana/piekluve, pamatojoties uz akreditācijas datiem", "Kopīga izmeklēšana un kopējas izmeklēšanas grupas" un "Izmeklēšanas metodes");

- vēl nav panākts pietiekams progress attiecībā uz citiem jautājumiem (aizsardzības pasākumi, tostarp datu aizsardzības prasības).

2. PRIEKŠLIKUMA MĒRĶI

Šis ieteikums ir iesniegts Padomei, lai saņemtu pilnvarojumu Eiropas Savienības un tās dalībvalstu vārdā piedalīties sarunās par otro papildu protokolu, pieņemtu sarunu norādes un ieceltu Komisiju par sarunu vedēju saskaņā ar pievienoto sarunu norāžu projektu, atbilstīgi LESD 218. pantam.

Saskaņā ar LESD 3. panta 2. punktu Savienības ekskluzīvā kompetencē ir arī noslēgt starptautisku līgumu "*tiktāl, ciktāl līguma slēgšana ietekmē Savienības kopīgos noteikumus vai maina to jomu*". Starptautisks līgums var ietekmēt kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu, ja līguma aptvertā joma pārklājas ar Savienības tiesību aktiem vai ja to lielā mērā reglamentē Savienības tiesību akti.

Eiropas Savienība, pamatojoties uz LESD 82. panta 1. punktu un 16. pantu, ir pieņēmusi kopīgus noteikumus par elementiem, kurus izskata attiecībā uz Otro papildu protokolu. Pašreizējo Eiropas Savienības tiesisko regulējumu jo īpaši veido instrumenti tiesībsardzības sadarbībai un tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās, piemēram, Direktīva 2014/41/ES par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās⁷, Konvencija par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās⁸, Regula 2018/1727 par *Eurojust*⁹, Regula (ES) 2016/794 par Eiropolu¹⁰, Padomes Pamatlēmums 2002/465/TI par kopējām izmeklēšanas grupām¹¹, Padomes Pamatlēmums 2009/948/TI par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā¹². Turklāt Savienība ir pieņēmusi vairākas direktīvas, kas stiprina aizdomās turēto un apsūdzēto personu procesuālās tiesības¹³.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Direktīva 2014/41/ES par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās, OV L 130, 1. lpp.

⁸ Padomes Akts (2000. gada 29. maijs), ar ko izstrādā Konvenciju par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās saskaņā ar 34. pantu Līgumā par Eiropas Savienību, OV C 197, 12.7.2000., 1. lpp.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/794 (2016. gada 11. maijs) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesībsardzības sadarbībai (Eiropolu) un ar kuru aizstāj un atceļ Padomes Lēmumus 2009/371/TI, 2009/934/TI, 2009/935/TI, 2009/936/TI un 2009/968/TI, OV L 135, 24.5.2016., 53. lpp.

¹¹ Padomes Pamatlēmums 2002/465/TI (2002. gada 13. jūnijs) par kopējām izmeklēšanas grupām, OV L 162, 20.6.2002., 1. lpp.

¹² Padomes Pamatlēmums 2009/948/TI par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā, OV L 328, 15.12.2009., 42. lpp.;

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/64/ES (2010. gada 20. oktobris) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā, OV L 280, 26.10.2010., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā, OV L 142, 1.6.2012., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/48/ES (2013. gada 22. oktobris) par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm, OV L 294, 6.11.2013., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1919 (2016. gada 26. oktobris) par juridisko palīdzību aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem kriminālprocesā un pieprasītajām personām Eiropas

Runājot par ārējām attiecībām, Eiropas Savienība ir noslēgusi vairākus divpusējus nolīgumus starp Savienību un trešām valstīm, piemēram, nolīgumus par savstarpējo tiesisko palīdzību starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm¹⁴ un starp Eiropas Savienību un Japānu¹⁵.

Tiesības uz personas datu aizsardzību ir pamattiesības, kas nostiprinātas ES līgumos un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, un personas datus drīkst apstrādāt tikai saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 (Vispārīgā datu aizsardzības regula)¹⁶ un Direktīvu (ES) 2016/680 (Direktīva par datu apstrādi policijas vajadzībām)¹⁷. Pamattiesību hartā visiem ir nostiprinātas pamattiesības uz privātās un ģimenes dzīves, mājokļa un saziņas neaizskaramību, un tās kā būtisku elementu paredz personas saziņas privātuma neaizskaramību. Elektroniskās komunikācijas datus drīkst apstrādāt tikai saskaņā ar Direktīvu 2002/58/EK (E-privātuma direktīva)¹⁸.

Turklāt, lai izvērtētu, vai kādu jomu lielā mērā reglamentē kopīgi noteikumi, jāņem vērā ne vien Savienības tiesību akti attiecīgajā jomā to pašreizējā redakcijā, bet arī to turpmākā attīstība, ciktāl to iespējams prognozēt analīzes veikšanas laikā. Joma, uz kuru attiecas Otrais papildu protokols, ir tiešā veidā būtiska relevanto kopīgo noteikumu paredzamajai turpmākajai attīstībai. Šajā sakarā būtiski ir arī Komisijas 2018. gada aprīļa priekšlikumi par pārrobežu piekļuvi e-pierādījumiem¹⁹.

Priekšlikumu darbības jomā ietilpst konkrētu veidu pakalpojumu sniedzēji, kas sniedz pakalpojumus Eiropas Savienībā. Pakalpojumu sniedzējs piedāvā pakalpojumus Eiropas

apcietināšanas ordera procesā, OV L 297, 4.11.2016., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/800 (2016. gada 11. maijs) par procesuālajām garantijām bērniem, kuri ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā, OV L 132, 21.5.2016., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā, OV L 65, 11.3.2016., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Direktīva 2012/13/ES par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā.

¹⁴ Padomes Lēmums 2009/820/KĀDP (2009. gada 23. oktobris) par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Nolīgumu par izdošanu starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm un Nolīgumu par savstarpējo juridisko palīdzību starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm, OV L 291, 7.11.2009., 40.–41. lpp.

¹⁵ Nolīgums starp Eiropas Savienību un Japānu par savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās, OV L 39, 12.2.2010., 20. lpp.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/136/EK (2009. gada 25. novembris), ar ko groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem, Direktīvu 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē un Regulu (EK) Nr. 2006/2004 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā.

¹⁹ Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par Eiropas elektronisko pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumiem elektronisko pierādījumu gūšanai krimināllietās, 2018. gada 17. aprīlis, COM (2018) 225 final. Priekšlikums – Direktīva, ar ko paredz saskaņotus noteikumus juridisko pārstāvju iecelšanai ar mērķi iegūt pierādījumus kriminālprocesā, 2018. gada 17. aprīlis, COM (2018) 226 final.

Savienībā, ja tas ļauj lietotājiem vienā vai vairākās dalībvalstīs izmantot savus pakalpojumus un ja tam ir būtiska saistība ar Savienību, piemēram, ja tas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī vai ja tas sniedz pakalpojumus liela skaita lietotāju šajā dalībvalstī. Pakalpojumu sniedzējiem bez klātbūtnes Eiropas Savienībā ir pienākums iecelt juridisko pārstāvi, attiecībā pret kuru var izpildīt e-pierādījumu sniegšanas rīkojumus.

Eiropadomes 18. oktobra secinājumos teikts: *“Lai sekmīgi apkarotu terorismu un citus smagus noziegumus un organizēto noziedzību gan ES, gan starptautiskā līmenī, būtu jārod risinājumi, ar kuriem nodrošināt ātru un efektīvu pārrobežu piekļuvi e-pierādījumiem; līdz sasaukuma beigām būtu jāpanāk vienošanās par Komisijas priekšlikumiem, kuri attiecas uz e-pierādījumiem un piekļuvi finanšu informācijai, kā arī uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas labāku apkarošanu. Komisijai būtu arī steidzami jāiesniedz sarunu pilnvarojumi starptautiskajām sarunām par e-pierādījumiem.”*

Komisijas priekšlikumi par e-pierādījumiem nodrošina pamatu koordinētai un saskaņotai pieejai gan Eiropas Savienības iekšienē, gan no Eiropas Savienības puses starptautiskā līmenī, pienācīgi ņemot vērā Eiropas Savienības noteikumus, tostarp par nediskriminēšanu starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un to valstspiederīgajiem. Lai gan Komisija savā ietekmes novērtējumā attiecībā uz priekšlikumiem par e-pierādījumiem jau norādīja, ka priekšlikumus varētu būt lietderīgi papildināt ar divpusējiem vai daudzpusējiem nolīgumiem par pārrobežu piekļuvi elektroniskiem pierādījumiem ar papildu aizsardzības pasākumiem, Komisija nolēma ierosināt ES noteikumus par pārrobežu piekļuvi elektroniskiem pierādījumiem, pirms iesaistīties starptautiskās sarunās ar trešām pusēm²⁰.

Starptautiskā līmenī Komisija saistībā ar Eiropas Padomes Konvenciju par kibernetiskajiem noziegumiem ir turpinājusi novērotāja statusā piedalīties saistītajās sarunās²¹. Pārrobežu piekļuve elektroniskiem pierādījumiem ir bijis regulāri apspriests temats nesen notikušajās ES un ASV tieslietu un iekšlietu ministru sanāksmēs.

Abus ieteikumus – piedalīties sarunās par Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem otro papildu protokolu un uzsākt sarunas ar Amerikas Savienotajām Valstīm – Komisija pieņem vienlaicīgi. Lai gan abi procesi norisināsies atšķirīgos tempos, tie attiecas uz savstarpēji saistītiem jautājumiem, un saistībām, ko uzņemtos vienu sarunu gaitā, var būt tieša ietekme uz citiem sarunu virzieniem.

Priekšlikumos par e-pierādījumiem tiek risināta situācija, kad konkrētu veidu pakalpojumu sniedzēji sniedz pakalpojumus ES tirgū, bet pastāv risks, ka to pienākumi būs pretrunā trešo valstu tiesību aktiem. Lai novērstu šādas tiesību normu kolīzijas un atbilstīgi starptautiski piemērojamajam piekļaujamības principam, priekšlikumi par e-pierādījumiem ietver noteikumus par īpašiem mehānismiem gadījumā, ja pakalpojumu sniedzējs saskaras ar situāciju, ka tiek pieprasīti pierādījumi, bet no trešās valsts tiesību aktiem izriet tam pretrunā esoši pienākumi. Šie mehānismi ietver pārskatīšanas procedūru skaidrības ieviešanai šādā situācijā. Eiropas Padomes Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem Otrā papildu protokola mērķim vajadzētu būt novērst pretrunīgus pienākumus starp Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem Pušu tiesību aktiem.

Tāpēc var uzskatīt, ka Otrā papildu protokola noslēgšana var ietekmēt kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu.

²⁰ Notiekot sarunām ar Eiropas Parlamentu un Padomi, Padome 2018. gada 7. decembrī Tieslietu un iekšlietu padomes sanāksmē vienojās par vispārēju pieeju attiecībā uz Komisijas priekšlikumu regulai.

²¹ Eiropas Padomes Budapeštas Konvencija par kibernetiskajiem noziegumiem (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185), 2001. gada 23. novembris, <http://conventions.coe.int>.

Savienībai attiecīgi ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz sarunām par Otro papildu protokolu, kas papildina Eiropas Padomes Konvenciju par kibernetizācijai (saskaņā ar LESD 3. panta 2. punktu).

Otrā papildu protokola priekšmets skartu ES politiku un kompetenci, jo īpaši attiecībā uz instrumentiem tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (LESD 82. panta 1. punkts) un datu aizsardzību (LESD 16. pants), un, tā kā tas ir ES tiesību jautājums, šādas sarunas nevar rīkot bez ES piedalīšanās. Turklāt Komisijai ir vispārēji pienākumi, pārstāvēt Eiropas Savienību, kā paredzēts LESD 17. panta 1. punktā. Ņemot vērā iepriekš minēto, Padomei būtu jāieceļ Komisija par sarunu vedēju sarunās par Otro papildu protokolu, kas papildina Eiropas Padomes Konvenciju par kibernetizācijai (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185).

3. ATTIECĪGIE NOTEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

Sarunu rezultātā būtu jānodrošina, ka noteikumi, par ko panākta vienošanās, ir saderīgi ar ES tiesību aktiem un no tiem izrietošajiem dalībvalstu pienākumiem, ņemot vērā šo tiesību aktu turpmāko attīstību. Turklāt būs nepieciešams arī nodrošināt, lai Otrajā papildu protokolā tiktu iekļauta nošķiruma klauzula, kas ļautu Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras kļūst par Otrā papildu protokola Pusēm, regulēt savas savstarpējās attiecības, pamatojoties uz ES tiesību aktiem. Jo īpaši Eiropas Savienības dalībvalstu starpā būtu jāuztur Eiropas Komisijas priekšlikumu par e-pierādījumiem darbība, tostarp, kamēr tie ir attīstības posmā, likumdevējiem veicot likumdošanas procedūras sarunas, un eventuāli to galīgajā (pieņemtajā) redakcijā.

Otrajā papildu protokolā būtu jāparedz nepieciešamie pasākumi Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzīto pamattiesību un brīvību nodrošināšanai, jo īpaši attiecībā uz Hartas 7. pantā atzītajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves, mājokļa un saziņas neaizskaramību, Hartas 8. pantā atzītajām tiesībām uz personas datu aizsardzību, Hartas 47. pantā atzītajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, Hartas 48. pantā atzīto nevainīguma prezumpciju un tiesībām uz aizstāvību un Hartas 49. pantā atzītajiem noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principiem. Otrais papildu protokols būtu jāpieņem saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem,

Protokolā jābūt paredzētiem personas datu vākšanai, nodošanai un turpmākai izmantošanai piemērojamiem atbilstīgiem datu un privātuma aizsardzības pasākumiem, lai nodrošinātu, ka ES pakalpojumu sniedzēji pilnībā ievēro savus pienākumus saskaņā ar ES datu un privātuma aizsardzības tiesību aktiem, ciktāl šāds starptautisks nolīgums varētu nodrošināt juridisko pamatu datu nosūtīšanai, reaģējot uz e-pierādījumu sniegšanas rīkojumiem vai pieprasījumiem, ko izdevusi tāda papildu protokola Puses – trešās valsts – iestāde, kas pieprasa pārzinim vai apstrādātājam atklāt personas datus un elektroniskās komunikācijas datus. Tādējādi tiem būtu jānodrošina ES pilsoņu pamattiesību un brīvību aizsardzība, tostarp privātuma un personas datu aizsardzība, kad personas dati vai elektroniskās komunikācijas dati tiek atklāti tiesībaizsardzības iestādēm valstīs ārpus Eiropas Savienības.

Tā kā Eiropas Komisijas priekšlikumos par e-pierādījumiem nav iekļauti noteikumi par iestāžu piekļuvi datiem bez starpnieka palīdzības (“tieša piekļuve”), jebkurš šāds pasākums var būt balstīts vienīgi uz atsevišķu valstu tiesību aktiem. Otrais papildu protokols var ietvert noteikumus saistībā ar “paplašinātu meklēšanu un piekļuvi, pamatojoties uz akreditācijas datiem” un “izmeklēšanas metodēm”, bet galvenajam mērķim vajadzētu būt izveidot stingrākus drošības pasākumus attiecībā uz šādu pārrobežu tiešo piekļuvi datiem, lai nodrošinātu ES pilsoņu pamattiesību un brīvību aizsardzību, tostarp privātuma un personas datu aizsardzību.

Otrā papildu protokola noslēgšanai nevajadzētu liegt starp Protokola Pusēm un starp Protokola Pusēm un Eiropas Savienību noslēgt divpusējus nolīgumus vai līgumus, kas reglamentē to attiecības. Šim nolūkam būtu jāiekļauj atbilstoša klauzula, kura paredz, ka tad, ja divas vai vairāk Konvencijas Puses jau ir noslēgušas nolīgumu vai līgumu par Konvencijas darbības jomas jautājumiem, vai ja tās šādi rīkosies nākotnē, tām ir tiesības piemērot šo nolīgumu vai līgumu vai atbilstīgi reglamentēt šīs attiecības, ar nosacījumu, ka tas tiek darīts ar Konvencijas mērķiem un principiem saderīgā veidā. Nolīgumam starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par pārrobežu piekļuvi elektroniskajiem pierādījumiem tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās divpusējās attiecībās starp Amerikas Savienotajām valstīm un Eiropas Savienību vajadzētu prevalēt pār jebkuru nolīgumu vai vienošanos, kas panākta sarunās par Otro papildu protokolu, ciktāl tas reglamentē vienus un tos pašus jautājumus.

PADOMES LĒMUMS,

ar ko pilnvaro piedalīties sarunās par otro papildu protokolu Eiropas Padomes Konvencijai par kibernetiskajiem (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 218. panta 3. un 4. punktu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,
tā kā:

- 1) Eiropas Padomes Konvencijas par kibernetiskajiem (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185) (*T-CY*) Pušu komiteja 2017. gada 9. jūnijā pieņēma lēmumu, ar ko pieņem otrā papildu protokola sagatavošanas darba uzdevumus.
- 2) Otrā papildu protokola sagatavošanas darba uzdevumi ietver šādus pārdomu elementus: noteikumi, lai padarītu efektīvāku savstarpējo tiesisko palīdzību (vienkāršota kārtība attiecībā uz savstarpējās tiesiskās palīdzības pieprasījumiem sniegt abonenta informāciju; starptautiskie e-pierādījumu sniegšanas rīkojumi; tieša sadarbība starp tiesu iestādēm saistībā ar savstarpējās tiesiskās palīdzības pieprasījumiem; kopīga izmeklēšana un kopējas izmeklēšanas grupas; pieprasījumi angļu valodā; liecinieku, cietušo un ekspertu uzklauššana audio-/videorežīmā; ārkārtas savstarpējās tiesiskās palīdzības procedūras); noteikumi, kas ļauj tiešā veidā sadarbīties ar pakalpojumu sniedzējiem citās jurisdikcijās, attiecībā uz pieprasījumiem sniegt abonenta informāciju, e-pierādījumu saglabāšanas pieprasījumiem un ārkārtas pieprasījumiem; skaidrāks regulējums un stingrāki aizsardzības pasākumi attiecībā uz pastāvošo praksi saistībā ar pārrobežu piekļuvi datiem; drošības pasākumi, tostarp datu aizsardzības prasības.
- 3) Savienība ir pieņēmusi kopīgus noteikumus, kas lielā mērā pārklājas ar paredzētajiem elementiem, kas tiek apsvērti saistībā ar Otro papildu protokolu. Šeit jo īpaši ietilpst visaptverošs instrumentu kopums ar mērķi atvieglot tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās²², nodrošināt minimālos procesuālo tiesību standartus²³, kā arī drošības pasākumus datu un privātuma aizsardzībai²⁴.

²² Padomes Akts (2000. gada 29. maijs), ar ko izstrādā Konvenciju par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās saskaņā ar 29.5. pantu Līgumā par Eiropas Savienību, OV C 197, 12.7.2000., 1. lpp.; Regulation (EU) 2018/1727 of the European Parliament and of the Council on the European Union Agency for Criminal Justice Cooperation (Eurojust) and repealing Council Decision 2002/187/JHA, OJ L 295, 21.11.2018; Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/794 (2016. gada 11. maijs) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropolu) un ar kuru aizstāj un atceļ Padomes Lēmumus 2009/371/TI, 2009/934/TI, 2009/935/TI, 2009/936/TI un 2009/968/TI, OV L 135, 24.5.2016., 53. lpp.; Padomes Pamatlēmums 2002/465/TI (2002. gada 13. jūnijs) par kopējām izmeklēšanas grupām, OV L 162, 20.6.2002., 1. lpp.; Padomes Pamatlēmums 2009/948/TI par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā, OV L 328, 15.12.2009., 42. lpp.; Direktīva 2014/41/ES par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās, OV L 130, 1.5.2014., 1. lpp.

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/64/ES (2010. gada 20. oktobris) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā, OV L 280, 26.10.2010., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā,

- 4) Komisija arī iesniedza tiesību aktu priekšlikumus regulai Eiropas elektronisko pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumiem elektronisko pierādījumu gūšanai krimināllietās un direktīvai, ar ko paredz saskaņotus noteikumus juridisko pārstāvju iecelšanai ar mērķi iegūt pierādījumus kriminālprocesā; ar tiem tiek ieviesti saistoši pārrobežu Eiropas e-pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumi, kas ir tieši adresējami pakalpojumu sniedzēja pārstāvim citā dalībvalstī²⁵.
- 5) Tāpēc Otrais papildu protokols var ietekmēt kopīgos Savienības noteikumus vai mainīt to darbības jomu.
- 6) Līguma par Savienības darbību 82. panta 1. punktā un 16. pantā ir noteikta Savienības kompetence tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, kā arī datu un privātuma aizsardzības jomā. Savienībai ir jāpiedalās sarunās par Otro papildu protokolu, lai aizsargātu Savienības tiesību integritāti un nodrošinātu, ka starptautisko tiesību un Savienības tiesību normas arī turpmāk ir saskanīgas.
- 7) Otrajā papildu protokolā būtu jāparedz nepieciešamie pasākumi pamattiesību un pamatbrīvību nodrošināšanai, tostarp attiecībā uz tiesībām uz personas datu un privātuma aizsardzību, Hartas 7. pantā atzītajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves, mājokļa un saziņas neaizskaramību, Hartas 8. pantā atzītajām tiesībām uz personas datu aizsardzību, Hartas 47. pantā atzītajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, Hartas 48. pantā atzīto nevainīguma prezumpcija un tiesībām uz aizstāvību un Hartas 49. pantā atzītajiem noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principiem. Otrais papildu protokols būtu jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.
- 8) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725²⁶ 42. panta 1. punktu ir notikusi apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju, kas sniedza atzinumu [...]²⁷,

OV L 142, 1.6.2012., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/48/ES (2013. gada 22. oktobris) par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm, OV L 294, 6.11.2013., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1919 (2016. gada 26. oktobris) par juridisko palīdzību aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem kriminālprocesā un pieprasītajām personām Eiropas apcietināšanas ordera procesā, OV L 297, 4.11.2016., 1. lpp. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/800 (2016. gada 11. maijs) par procesuālajām garantijām bērniem, kuri ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā, OV L 132, 21.5.2016., 1. lpp.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK.; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI.

²⁵ COM(2018) 225 final un COM(2018) 226 final.

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L295, 21.11.2018., 39. lpp.).

²⁷ OV C ...

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo Komisija tiek pilnvarota Savienības vārdā risināt sarunas par Otro papildu protokolu Eiropas Padomes Konvencijai par kibernetizāciju (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 185).

2. pants

Sarunu norādes ir izklāstītas pielikumā.

3. pants

Šīs sarunas risina, apspriežoties ar īpašu komiteju, kas jāieceļ Padomei.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Komisijai.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*